

A Krakkói Magyar Centrum és a Lengyel Intézet

tisztelettel meghívja Önt

2011. december 12-én, **hétfőn, 18.00** órakor

Bye-Bye Báthory-Expressz!

egy Nagy Utazás kalandjai szavakban és képekben

című beszélgetésre és filmvetítésre a Lengyel Intézetbe (Bp. VI. Nagymező u. 15.).

www.bathoryexpressz.com

15 város, 3239 kilométer, több száz fotó és emléktárgy

Arcok – Helyek – Találkozások

A Báthory Expressz a lengyel és magyar elnökségek, valamint a Krakkói Magyar Centrum tíz éves évfordulójának évében, 2011. tavaszán indult útnak, hogy új tartalommal töltsen meg az oly sűrűn használt, mára már kicsit kopott, kicsit felszínes „lengyel-magyar két jó barát” kezdetű közmondást.

A Lengyel Intézetben december 12-én szervezett *Bye-Bye Báthory Expressz!* című est a másfél hónapos Nagy Utazás élményeit idézi fel a kultúrjárgányban megtekinthető kiállítás, a roadshowt dokumentáló kisfilm, a számtalan emléktárgy és fotó valamint a résztvevők visszaemlékezései tükrében.

Főszereplő

NYSA – A Kultúrjárgány

További résztvevők

Pászt Patrícia (HU-PL) – a Krakkói Magyar Centrum vezetője, a projekt ötletadója

Bagi Géza (HU) - a Nysa fedélzetmestere

Ducki Krzysztof (PL-HU) – grafikus, a projekt vizuális arculatának tervezője

Ducki Witek (PL-HU) – a Nysa útjának és kalandjainak operatőr-krónikása

Milena Wartecka (PL) – a projekt társszervezője

Sóbert Szabolcs (HU) – a kultúrmisszió koordinátora

Małgorzata Cekiera (PL) – a roadshow önkéntes útitársa

Németh Ádám (HU) – a Nagy Utazás szerelmese

Hadházi Csaba (HU) – a roadshow önkéntes útitársa

Szirmay Katalin (HU) – a Krakkói Magyar Centrum egykori gyakornoka

A magyarországi Polski Fiat 125p Klub képviselői (HU-PL)

Bővebben...

A Külügyminisztérium által támogatott projekt címe egyrészt a szervező Krakkói Magyar Centrum (Cracovia Expressz Alapítvány) nevére utalt, másrészt a 60-70-es évek kultikus nemzetközi gyorsvonatára, mely máig sok kedves emléket idéz fel az egykori krakkói színházi fesztiválokra, gdanski képzőművészeti tárlatokra, varsói jazz jamboreekra zárandokló mai középnemzedékben.

A roadshow célja azonban nem pusztán a múltidézés volt, de a fiatalabb korosztály megszólítása is: utazó galériává átalakított, minden városban két napig állomásozó Nysánkban nyílt akciók és installációk keretében történeteket, fotókat, emléktárgyakat gyűjtöttünk a helyi lakosságtól - hazánkban a lengyelekről, Lengyelországban pedig a magyarokról -, emlékkönyvben és videonaplóban rögzítve a történeteket. Több száz emberrel volt alkalmunk találkozni és beszélgetni: kisbuszunk egyre sokasodó graffitikkal, több tucat emléktárggyal, sok száz fotóval, megannyi bejegyzéssel és mintegy 50 órányi interjúanyaggal gazdagodva, a magyar-lengyel barátság mozgó üzenőfalaként gurult tovább városról-városra. Számos látogató jött el hozzánk utazásunk során, akik megosztották velünk személyes történeteiket, szerelmi sztorijaikat, családi visszaemlékezéseiket vagy épp nosztalgikus élményeiket Magyarországról és Lengyelországról, magyarokról és lengyelekről, a múltba tekintve vagy a közös jövő reményében.

Ezeket az élményeket szeretnénk most megosztani Önökkel is, a Báthory Expressz utolsó, emlékidéző állomásán, december 12-én, a Lengyel Intézetben.

A Főszereplő

Múltidéző utazásunkat olyan járművel szeretnénk volna megtenni, amely mindkét ország számára ismert, és nosztalgikus emlékeket idézhet fel. Így esett a választás a lengyel Nysára, amely mind hazájában, mint nálunk fogalomnak számít, még azokból az időből, amikor ilyen típusú mentőautók járták utcáinkat. A Czeszochowában beszerzett tizenkilenc éves, sötétkék, egykor nagy népszerűségnek örvendő lengyel Nysa azonban – hajlott korára hivatkozva és a szervezők korábbi, útvonalra és költségvetésre vonatkozó terveit teljességgel figyelmen kívül hagyva – többször felmondta a szolgálatot a harmincnapos út során. Munkaköri engedetlenségének már a kezdet kezdetén jelét adta, amikor egészségügyi problémákra hivatkozva egyszerűen nem jelent meg a program budapesti sajtótájékoztatóján, melynek mellesleg épp ő lett volna a főszereplője.

Így maradtunk a biztos, tréleres megoldásnál, vagyis 5 magyar és 11 lengyel városon (Budapest, Pécs, Szeged, Debrecen, Miskolc, Sary és Nowy Sącz, Tarnów, Kraków, Katowice, Wrocław, Łódź, Poznań, Gdańsk, Sopot, Warszawa) keresztül vontattuk magunk mögött égszínkék, majd egyre színesedő „kultúrjárgányunkat”.

A résztvevők

Céljaink között szerepelt, hogy mindazok, akik kedvet kapnak a közös utazáshoz, élmények felidézéséhez és újonnan szerzéséhez útközben csatlakozhassanak hozzánk. Ez sikerült: a járgány „fedélmesterén”, az egykori lengyelországi utazások és barátok emlékét őrző Gézán kívül a Báthory Expressz legénysége folyamatosan cserélődött, a magyar útszakaszokon a Magyar Centrum igazgatója (Pati) és a Centrum krakkói gyakornoka (Szabolcs), Lengyelországban a projekt lengyel felelőse (Kasia) és segítőtársa (Gosia) vezette a vándorexpedíciót. Útközben csatlakoztak hozzánk: első szimpatizánsunk (Ádám), aki lengyel szerelmét keresve itthon és Lengyelországban is többször is „beugrott” a Nysába, a Debrecenben megismert miskolci srác (Csaba), aki édesapjától hallotta először a „magyar-lengyel két jó barát” mondókát, a magyar szakos lengyel fiú (Michał), és lengyelül tanuló magyar lány (Kati), valamint a magyar-lengyel félvér testvérpár (Tomek és Witek) és édesapjuk, az évtizedek óta Budapesten élő kiváló lengyel grafikusművész (Krzysiek).

Kopottas románcok, csempészárú és nyelvtörők...

Történetek a magyarok vendégszeretetéről a Lengyel Népköztársaság idején, csencselések, balatoni vakációk és csereüdülések. Idős és középkorú férfiak és nők idézik fel pirulva lopott szerelmi történeteiket, néhol tragikus emlékeiket. Egykori ösztöndíjasok, diákok elevenítik fel - némi segítséggel - elfeledett nyelvtudásukat, elmerülve a mássalhangzó-torlódások sűrűjében, vagy épp a magánhangzókban bővelkedő nyelv csengését próbálgatva. Ahogy a magyar-lengyel barátság feliratoktól, üzenetektől, egyre sokasodó névjegyeiktől tarka hírvivője, a „kultúrbusz” bekanyarodik a városok köztereire a járókelőkben maguktól éled fel a közlésvágy, és még csak biztatni sem kell őket: egyik a másik után pattintja ki elspájkolt emlékei porlepte fedelét.

Szobrok és szerelmek, és társadalmi problémák nyomában...

A sokszor filmre is vett történeteken kívül, a Báthory Expressz gyűjteményébe kézzel írott társalgási füzetek, lengyel-magyar labdarúgó mérkőzések belépőjegyei, magyarok által megőrzött Szolidaritás-jelvények, és több száz fénykép került. Mindegyik fotó mögött egy-egy izgalmas történet áll. Egy lengyel férfinak például, aki még a '70-es években látogatott el Budapestre, annak idején az az ötlete támadt, hogy a szocreál esztétika jegyében fogant köztéri szobrokkal készítsen fotósorozatot. Mikor a monumentális műalkotások sorsáról kérdezett, megdöbbenéssel hallotta, hogy képei főhősei mára már a Memento Szoborparkba tették át székhelyüket, s egyben sajnálkozva konstataálta, hogy ez nekik, lengyeleknek nem jutott eszükbe...

Részletek az Útinaplóból

BUDAPEST Utunk első állomása a Hősök tere. Az első emléket (egy fiatal lányt és fiút megörökítő fényképet) nekünk ajándékozó Ádám története egyben utunk szimbolikus kerettörténetévé vált: a magyar srác, aki *azt* a lengyel lányt kereste... Az egykori magyar-lengyel szerelem emlékét őrző kép 15 városon végigvándorolva hirdette: „**HU ♥ PL**”. Másnap a Nyugatinál levegőt sem lehetett venni a sok szimpatizánstól, akik megannyi élménnyel és emlékekkel ajándékozták utazó kiállításunkat: eljött egy régi magyar-lengyel barátságos focimeccs belépőjegyét magával hozó fiú, a Népszabadság lengyelül kiválóan beszélő szerkesztője, számos lengyel-magyar vegyesházasságból született fiatal, és egy Budapesten kalandokat kereső lengyel festőlány, aki felfestette Nysankra az első műalkotást. **KRAKKÓ** A város Főterén, a Ryneken rengeteg lengyel mesélt a magyar utakról, barátságos, segítőkész honfitársainkról, stoppos kalandokról, és sok Krakkóban élő, vagy épp itt vendégeskedő magyar is eljött – köztük néhányan a lengyel párjukkal az oldalukon, élő bizonyítékeként a két nép közötti „baráti” kapcsolatnak. **KATOWICE** A két napos emlékgyűjtés végén egy kis magyar estet tartottunk, “magyaros” menüvel: lángos, lecsó (cukkinivel), aszalt szilvás és paprikás pannini, valamint csípős babkrém.. **WROCLAW** Véletlenszerű járókelők, akik magyarul beszélnek, feltűzelt kerékpárosok, akik egész Magyarországot bejárták és autóstopposok. Lett egy új útitársunk is, Dominika, aki velünk tartott Lódzba. A nap mondása: Ha “Lengyelország eltűnne, átköltöznék Magyarországra”. **LÓDZ** Még az eső sem vette vissza a lódziak kedvét, hogy eljőjenek és elmesélik történeteiket. Hallottunk gyermekkori élményeket Budapestről, történeteket a magyar haverokról, sőt, még magyar nótákat is. A Nysa egy helybéli művésznak köszönhetően „új ruhában” tovább indult Poznańba... **POZNAŃ** A város fiatalos dinamizmussal és tömördek energiával fogadott bennünket. A kék Nysa átváltozott, röpködtek a telerajzolt papírok, forrt a munka a festőállványoknál. A poznaniak – kicsik és nagyok – szárnyaló kreativitással alkottak a járgányban és körülötte. Az aktív tudományos diákkör segítségével együtt írtuk újra a vidám Nysa történetét és fény derült a Budapesttől egész úton velünk vándorló romantikus fénykép történetére! **GDAŃSK** Magyarországtól ilyen távol is találkoztunk a magyar konyha szerelemeseivel. Egy pillanatra megfordultak a szerepek, és egy különleges fotográfus örökített meg bennünket, nem mindennapi készülékével. A borostyán-objektív megkoronázta gdański ottlétünket. **SOPOT** Késő délután egy hölgy látogatott meg minket, s hozott magával egy érdekes történetet. A 70-es, 80-as években hat évet töltött Magyarországon, a Kertészeti Egyetemen tanult. Visszaemlékezéséből kiderült, hogy együtt járt egyetemre egy híres magyar borással. Kifejezte fájdalmát is, minthogy a borász nagyon hamar elhunyt. Gál Tibor – hangzott el a név, s ekkor jöttünk rá, hogy az egri borászat leghíresebb képviselőjének egyik lengyel barátnéja látogatott meg bennünket...

Szemelvények a Báthory Expressz látogatóinak bejegyzéseiből

„Létezésünk értelme a létezés értelmének keresése, s ezt akár egy utánfutó segítségével guruló Níza fedélzetéről is megtehetjük.”

„Csatlakozom a kezdeményezéshez és hiszek benne, hogy azt a bizonyos ezer éves barátságot még tudjuk építeni.”

„Soha nem tanultam annyit Magyarországról, mint amikor Lengyelországban éltem.”

„Én is magyar-lengyel szerelemnek köszönhetem édesanyámat.”

„Túró Rudít akarok!”

„Isteni a gulyásotok.”

„A magyar konyha olyan mint a szex: erős.”

„Magyarország szuper - az összes lakosával együtt.”

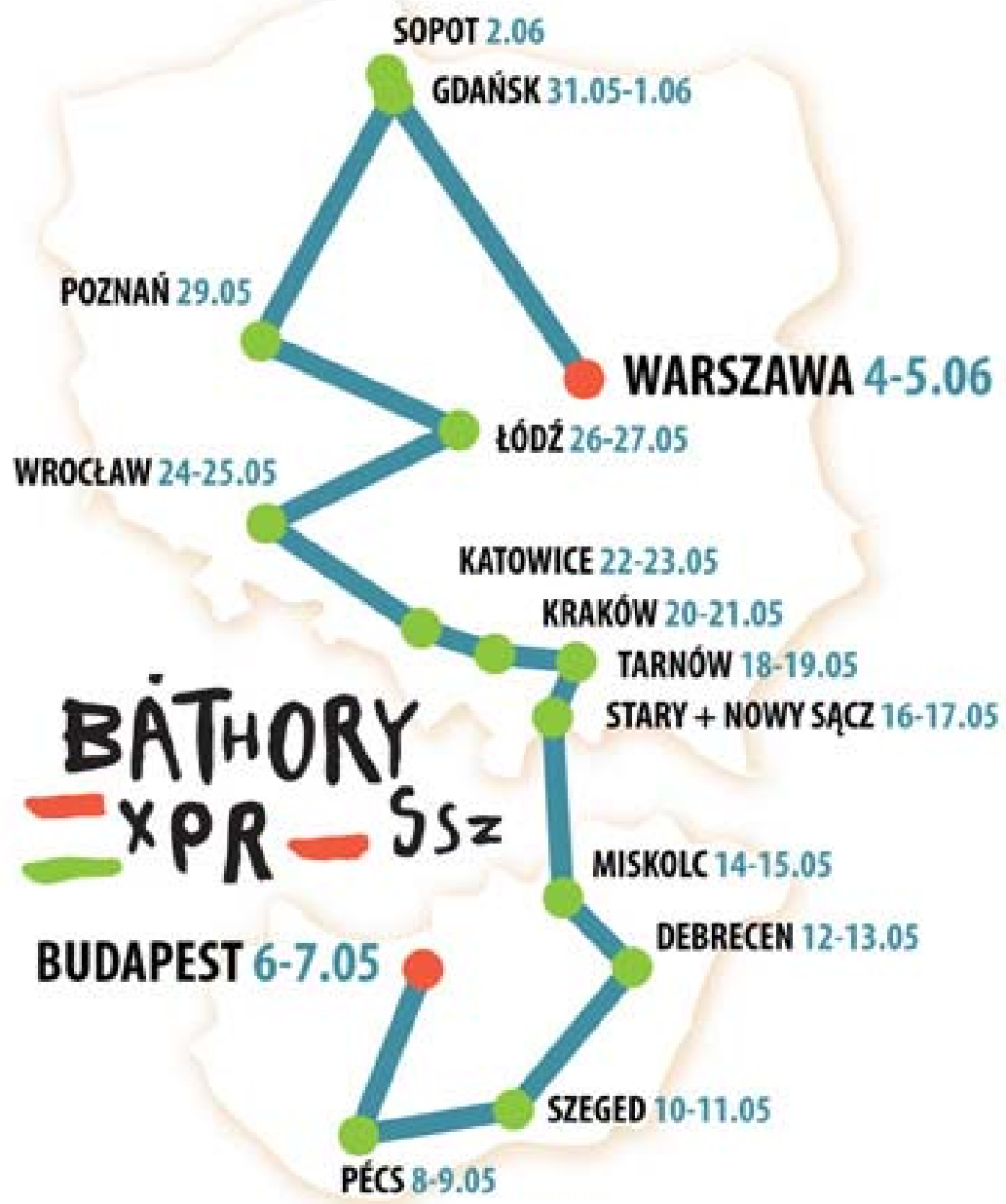
Részletes információk

Pászt Patrícia

mobil: 309-612002

info@hungary.art.pl

www.bathoryexpressz.com

6.05-5.06.2011
BUDAPEST-WARSZAWA

www.bathoryexpressz.com